

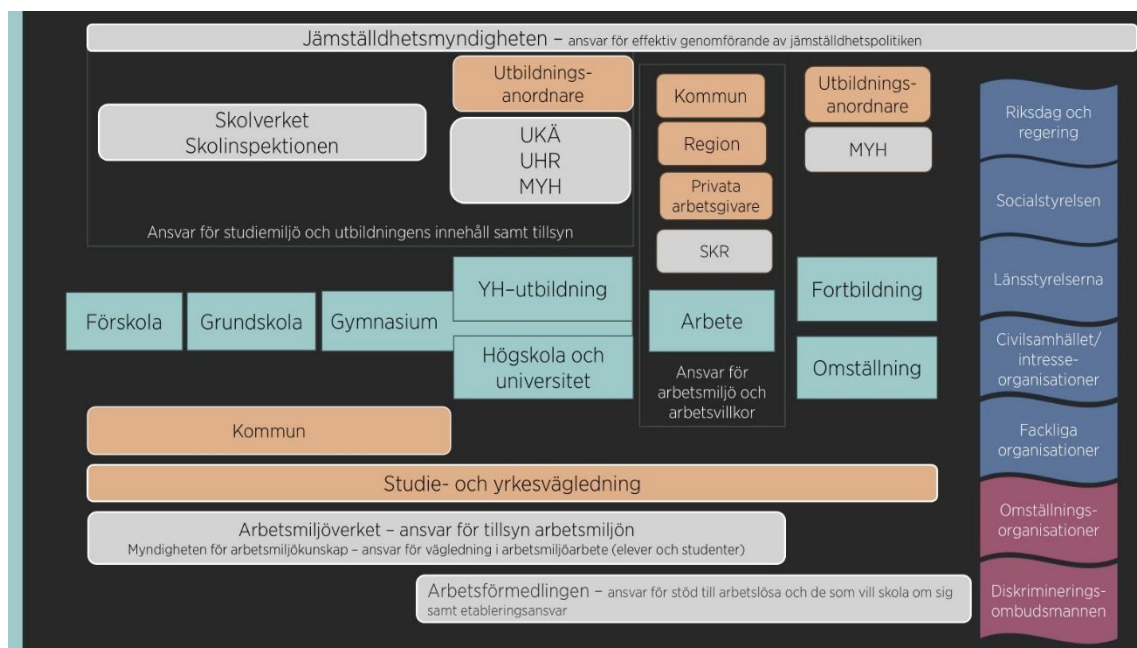
SAMVERKANSTRÄFF 2

Detta är Jämställdhetsmyndighetens sammanställning av träffens panelsamtal, vad myndigheterna dokumenterat vid gruppdialogerna samt av vad respektive organisation delat med sig av vid dagens slut den 8 maj 2025.

Frågorna var följande vid gruppdialogerna:

- (1) Vilka myndigheter sitter runt detta bord; (2) Beskriv vad temat handlar om, vilka möjligheter som kan skapas i samverkan och vad gruppen anser behöver göras för att åstadkomma en förändring inom temat för samtalet;
- (3) Vilka kortsiktiga respektive långsiktiga resultat vill vi se av samverkan inom temat?; (4) Vad vill vi göra på nationell, regional och lokal nivå samt vilka förutsättningar behöver vi?; (5) Vilken är vår gemensamma ambition inom temat? Vilka nästa steg krävs och vem gör vad?

Jämställdhetsmyndigheten har tagit fram en bild. Bilden bygger på vad myndigheterna skickat in i förarbetet. I förarbetet handlade frågorna om vilka aktörer som myndigheterna och lärosätena anser har ansvar och möjlighet att bidra till förändring inom området könsbundna studie- och yrkesval. De turkos horisontella rutorna utgör kedjan från utbildning till arbete och omställning för individer som utbildar sig till och arbetar inom välfärden.

- X (turkos)=kedjan från utbildning till arbete som utgångspunkt.
- X (grå)=centrala aktörer inom utbildningskedjan som ingår i samverkan.
- X (gul)=andra centrala aktörer inom utbildningskedjan.
- X (blå)=aktörer som har omnämnts i förarbetet men inte kommenterats.
- X (vinröd)=aktörer som Jämställdhetsmyndigheten identifierar som viktiga.

DOKUMENTATION

Detta är en kondenserad sammanställning av Jämställdhetsmyndighetens minnesanteckningar. Inte en fullständig beskrivning av vad varje person och organisation har sagt.

PANELSAMTAL

Charlotta Undén
Förhandlare SKR
Josefine Boman
Enhetschef Kommunal
Tobias Sahlgren
Chef
Omställningsfonden
Vidar Ekman
Förbundsordförande
Elevernas riksförbund

I panelsamtalet medverkade **Elevernas Riksförbund, Kommunal, Omställningsfonden** och **SKR**. De arbetar med könsbundna studie- och yrkesval ur olika perspektiv.

Elevernas riksförbund samverkar med studie- och yrkesvägledning från tidiga åldrar. De framhöll att ungdomar behöver få guidning i vad de är lämpade till och vilka möjliga karriärvägar som finns, inte bara vägledning för betyg och beteende. Elever vill ha råd om praktik och om

hur de exempelvis bygger sina cv. Unga idag kommer att behöva skola om sig senare i livet. Frågor till åhörarna: "Vad har ni här pluggat till som jobbar som utredare? Vad krävs för att bli utredare? Vad innebär en titel i teori och praktik?". Frågan vi måste ställa oss är hur man kan ta en yrkesutbildning och sedan jobba i välfärden. Samverkan behövs för att bryta trender på samhällsnivå, t ex kan samtal om mäns psykiska ohälsa adresseras i klassrummet. Killar känner att de är i underläge; varför ska tjejer få ännu fler fördelar? Vice versa går det att se samhällstrender i klassrummet, t ex när unga värderar flickor och pojkar på olika sätt. Därför behöver skolan hjälpa till med frågor som "Vad betyder det att någonting är jämställt idag?" Vi vet att samhället har blivit mer jämställt över tid, samtidigt säger unga att de inte vill ha mer jämställdhet. Hur kan skolan komma in och hjälpa till när konservativa vindar är här? Offentlig sektor måste bli bättre på att presentera vilka yrken man kan jobba med och bjuda in till SYV. Vissa utbildningar och yrken borde presenteras med hjälp av vetenskap för att få tyngd. Och det måste förmedlas att det är kul att jobba inom vård, skola och omsorg. En gymnasieskola med både teoretiska och praktiska utbildningar är en fördel därför att olika perspektiv möts.

Kommunal framhåller att arbetslivet blir längre och kan innehålla olika faser och kompetenser. Det ska finnas vägar till omställning, viktigt att behålla högskoleförberedande utbildningar, värna i vårt utbildningssystem att man kan välja om. Exempelvis söker specialistundersköterskor och sjuksköterskor i högre grad omställningsstudiestöd nu än förr. Arbete är viktigt som grund, men det måste skapas förutsättningar för det *kvalitativa arbetslivet* (hänvisning till Håkan Olssons presentation) – här har också politiken ansvar. Alla förstår inte att de är arbetsgivare (t ex högt uppsatta i nämnder m.fl.). Vad investerar vi i? Normbrytande val är inte överordnat arbetsvillkor och arbetsmiljö. Vi behöver ge unga människor insyn i yrken – en lågt hängande frukt. Individfokus behövs, men när 8or och 9or ska hitta sina praktikplatser själva; varför inte bara ge dem en praktikplats och säga "testa på"!?

SKR framhåller att en framgångsfaktor i kompetensförsörjningsarbetet är att förtroendevalda i kommuner och regioner är "möjliggörare" genom att fatta tydliga politiska beslut om exempelvis *heltidsarbete som norm* eller *aktivt arbete med friskfaktorer* ("VAD:et"). Och därmed ge uppdrag till tjänstemannaledet att stå för det praktiska genomförandet ("HUR:et"). Att politiken formulerar ett konkret VAD men *lämnar HUR:et till tjänstemannaledet*, är en framgångsfaktor i sig. Ett exempel (formulerat i Action plan för välfärdens kompetensförsörjning):

Ge kommunövergripande/regionövergripande uppdrag i budget och andra styrdokument

Formulera uppdrag om att arbeta med friskfaktorer i de dokument där kommunen respektive regionen uttrycker politiska intentioner och ger uppdrag.

Exempel på styrdokument:

- Budget
- Verksamhetsplaner för nämnder och motsvarande
- Program, planer, policy mm. för arbetsgivarpolitik, kompetensförsörjning respektive arbetsmiljö

Uppmanar att använda verktyg från 1) [Sunt arbetsliv](#) 2) [Heltidsresan](#) (samverkansarbete mellan SKR, Kommunal och Omställningsfonden 3) [Nio strategier](#) för arbetsgivare inom kommuner och regioner. Målet är att nå bättre villkor och forma mer attraktiva välfärdsyrken. Alla har ansvar men i olika roller.

Omställningsfonden arbetar tillsammans med Kommunal och SKR. De konstaterar att de flesta vill vara kvar i välfärdssektorn, men vill öka sin kompetens. Relevanta arbetskläder, skor och utrustning kan utgöra både hinder och möjlighet vid omställning, något de arbetar för ska tillgodoses. Omställningsfonden ser gärna att människor hör av sig dit för att få stöd.

Åhörarnas reflektioner till panellisterna

Åhörarna fick möjlighet att svara an på panellisternas samtal.

- Tips: Oslo Metropolitan University arbete med yrkeslivserfarenhet.
- Finns det anledning att inkludera SKR, Kommunal, Omställningsfonden och elevorganisationerna i myndighetssamverkan?
- Elevernas riksförbund nämnde att elever väljer bredare när de får syn på välfärdsyrken, en nyckel. Allt kan inte läggas på en enskild SYV. Man måste systematiskt få kunskap om sig själv i relation till yrken – ett kunskapsområde som skolan behöver ta del av mer. Samverkan är central.
- Det finns många skolor som arbetar med SYV som hela skolans ansvar. Svårt för en enskild SYV att komma in, SYV kan få stämpeln att kunna allt. Viktigt att få förbilder redan i förskolan. Det är svårt för studerande i vård att få till samarbeten kring praktik.
- Detta samtal lyfter en problematik kring styrning. Det finns ett glapp mellan styrningen av kommuner och regioner som arbetsgivare och hur kommuner och regioner styr sina medlemmar. I en [rapport](#) från Länsstyrelsen (2023) lyfts hur jämställda arbetsvillkoren är i

kommuner och regioner; skulle man kunna adressera en tydligare kraftsamling kring dessa frågor?

- Goda erfarenheter av könsbundna studie- och yrkesval inom STEM, kvinnor till teknik. Upplever inte samma när det gäller välfärdsutbildningar. Har kontakt med kommunen och regionen men det finns inte det sättet att kliva fram och samarbeta med lärosätet. Hur kan man överföra lärdomar från STEM till välfärden?
- Ur historiskt perspektiv finns en tradition i Sverige att skapa olika utbildningar för olika yrken – stuprör. Det leder till inlåsningsystem med behov av viss utbildning för att jobba som förskollärare, journalist osv. I internationell jämförelse skiljer Sverige ut sig här. Lärosäten ingår både i slutet och början av utbildningskedjan genom att förskollärare och lärare utbildas vid högskolor och universitet. Instämmer med Kommunal om frågan: varför är det viktigt att bryta könsbundna studie- och yrkesval?

WORKSHOP

Jämställdhetsmyndigheten har sammanställt och delat in myndigheternas dokumentation utifrån workshopgruppernas teman som är följande:

- Förbättrade arbetsvillkor i välfärden
- Kompetensförsörjning och bristyrken i välfärden
- Antagning och rekrytering till högskolor och universitet
- Bryggor mellan gymnasiet, yrkeshögskolan och högskolor/universitet
- Styrning och översyn av den könssegregerade gymnasieutbildningen
- Lärdomar från STEM till välfärdsyrkena

Hela kedjan från utbildning till arbete är viktig. Sammantaget speglar de sex gruppernas dokumentation [regeringsuppdrag om könsbundna studie- och yrkesval](#) och återknyter till problembeskrivningarna från [samverkansträff 1](#). Texterna nedan är gruppernas inskickade anteckningar från workshop. Vi har endast gjort språkliga justeringar och strukturerat innehållet. Ljusa rutor beskriver temat och deltagare. Mörka rutor beskriver gruppernas förslag.

TEMA: FÖRBÄTTRADE ARBETSVILLKOR I VÄLFÄRDEN

Arbetsmiljöverket, Håkan Olsson (Arbetsmarknadsdepartementet),
Jämställdhetsmyndigheten, Kommunal, Länsstyrelserna, Malmö
Universitet, Sveriges regioner och kommuner (SKR)

Flera problem och utmaningar på flera nivåer kopplades ihop och har bäring på förbättrade arbetsvillkor i välfärden:

- Studieval, kompetensförsörjning, finansieringsproblematik inom välfärden. Där exempelvis upphandlingar gör att ansvaret förskjuts och resurserna försvinner. Eller att jämställdhet inte kan få vara enda "målet". Att nå lika sjukfrånvaro inte är tillräckligt utan målet måste vara noll sjukfrånvaro för att ta ett exempel.
- Jämställdhet är däremot viktigt som verktyg och som del av analys och förståelse för att kunna lösa problem och nå visionen. Ha genusglasögonen på sig oavsett fråga – svårt i vissa processer men vi måste våga göra det.
- Olika delar av arbetsvillkoren behöver adresseras som t ex:
 - Tid
 - Fysiska villkor
 - Inflytande
 - Hur arbetet organiseras
 - Tillit
 - Återhämtning
 - Förutsägbarhet

Styrning

Styrning av välfärden är ett centralt område för insatser för att kunna förbättra arbetsvillkoren. Gruppen identifierade brister i styrningen liksom möjligheter till utveckling:

- Frågor om arbetsvillkor kommer inte upp och olika intressen i en belastad verksamhet krockar.
- Behov av politiska incitament och resurser. Att efterfråga resultat av arbetet kring arbetsvillkor och jämställdhet.
- Hur kompetensförsörjningsfrågan är det som (av nöd) ges politisk uppmärksamhet och vikten av att visa att arbetsvillkor och ett hållbart arbetsliv är en central del av detta.
 - Gruppsamtalet lyfter en önskan om en styrning som sätter förbättrade arbetsvillkor i välfärden i fokus.
 - Gruppsamtalet lyfter att vi tillsammans ska klara välfärden genom arbetsvillkor där människor mår bra, vill arbeta och är friska i sitt yrke.

Exempel på att lösa samhällsproblem – då och nu

Nedan följer konkreta exempel ur gruppdiskussionen på när flera olika delar av samhället hittat sin roll i att lösa ett gemensamt problem:

- Jämförelse med när Sverige bestämde sig för att minska barnadödligheten: 1954 skapades Barnens Olycksfallskommitté. Det togs då beslut om samlat grepp kring frågan och olika delar av samhället fick angripa problemet utifrån sin expertis samt identifiera vad som saknades. Barnadödligheten i Sverige är nu bland de lägsta i världen (2 barn per 1000 födda).
- Volvo utvecklade bilbarnstolar (1964).
- Satsningar på
 - Simundervisning
 - Vaccinationsprogram, BVC och MVC
 - Ny teknik för brandvarnare (1968, som började massproduceras 70 så priset sänktes)
 - Med mera...
- Hur ”beredskap” på ganska kort tid har fått myndigheter, kommuner m.fl. att faktiskt satsa och ställa om. Det går. Styrning med mål och resurser får resultat.
- Utan en hållbar välfärd när det *inte* är kris kommer inte att klara när det blir kris. Vi borde ha lärt oss mer på samhällelig nivå av pandemin.

Ett gemensamt välfärdslyft! En politisk kraftsamling av frågan om arbetsvillkoren i välfärden.

På kort sikt vill vi ha en politisk kraftsamling kring frågan - där visionen är att vi tillsammans ska klara välfärden genom förbättrade arbetsvillkor och organisering av arbetet där människor mår bra, vill arbeta och är friska i sitt arbete – ett välfärdslyft.

Delfrågor som skulle kunna prioriteras i ett första steg i arbetet:

- Hållbart heltidsarbete
- Inflytande över arbetet
- Friskfaktorerna för att minska stressrelaterad ohälsa
- Trygga arbetsvillkor prioriteras före timanställningar och dyra visstidsanställningar

En uppmaning till regeringen att satsa på ett välfärdslyft skulle kunna göras genom följande:

- En analys av vilka ekonomiska vinster som skulle göras om vi arbetade med förbättrade arbetsvillkor inom välfärden. (T. ex. i stället för sjukskrivningar, dyra bemanningsföretag, timanställningar etc. är dyra insatser). De resurserna skulle kunna omlokaliseras till välfärden för denna prioriterade fråga (SKR).
 - Uppdrag skulle kunna knytas till alla myndigheter där de definierar sin roll för att göra välfärdslyftet – vilket skulle kunna vara varje myndighets insats i detta.
 - Regeringen ska efterfråga kommunernas och regionernas arbete i detta och uppmanas ha egna mål kring frågan.
 - Regeringen behöver både sätta mål och efterfråga resultat kring frågan.
 - Forskning och erfarenhet kring frågan. Lärosätena kan få tydliga uppdrag att sprida sin forskning, kunskap och följeforskning kring arbetet med arbetsvillkor.
 - Länsstyrelserna kan ha i uppdrag att stötta kommunerna och vara en länk mellan praktik och forskning samt samverkansplattform för frågorna regionalt.
 - Vi önskar också ett perspektivfokus där Välfärden måste ses som en grund för att övrig utveckling i Sverige ska ske – och därför också prioriteras ekonomiskt.
 - Vi önskar en genomlysning för att se över hur ledning och styrning av välfärden kan organiseras utifrån att nå visionen.
 - Resurser som tillförs ska följas upp så de fyller syftet med bättre villkor i välfärden.
 - Samla det som redan görs idag och sprida dessa som lärande exempel på ett mer systematiskt sätt.
 - Vi behöver formulera ”hotet” om vad som händer om vi inte gör detta? Vad kommer hända med kompetensförsörjningen i välfärden? Ohälsan, äldreomsorgen, psykiska ohälsan hos unga? Allt detta kostar pengar (och människor).
 - Visa på och skapa ”berättelsen” om att detta är viktigt, nödvändigt och bråttom – men också att det kräver handling av mig (som politiker etc)
 - **Sense to urgency – call to action**
 - Vem ska göra vad? Vi måste arbetsdela.
- Fortsätta ha med SKR och Kommunal i diskussionen!

TEMA: KOMPETENSFÖRSÖRJNING OCH BRISTYRKEN I VÄLFÄRDEN

Jämställdhetsmyndigheten, Högskolan i Borås, Länsstyrelserna,
Myndigheten för yrkeshögskolan, Omställningsfonden, UKÄ, UHR

Problembilder och politik

Vi vet hur problemet ser ut redan.

Men finns det några luckor på organisationer som inte får informationen men behöver den? – T.ex. arbetsgivarna.

- I vissa kommuner i norra Sverige utbildas specialistundersköterskor för att överbrygga glappet när det finns för få sjuksköterskor. Där har det blivit en politisk fråga som hanteras högst upp i organisationen. Där det finns många sjuksköterskor är möjligheterna att utbildas till specialistundersköterska mycket mindre.
- Sjuksköterskeutbildningen har högt söktryck medan i bygg är det svårt att få in sökande. Därmed finns inte incitament för att ha koll på det underrepresenterade könet på sjuksköterskeutbildningen. Männen har för dåliga betyg för att komma in.
- Handelskammare som är ute och informerar om olika yrken. Man kan inte välja ett yrke man inte vet om finns. ”Bring your daughter to workday” i USA för att flickor ska få se mansdominerade yrken.

Att föra upp frågan om arbetsmiljö i organisationen behöver finnas med i utbildning för politikerna – att den också blir politisk.

TEMA: ANTAGNING OCH REKRYTERING TILL HÖGSKOLOR OCH UNIVERSITET

Högskolan i Borås, Malmö universitet, Södertörns högskola, UHR, UKÄ

Urval, finansiering och karriärvägar för välfärdsyrken

I denna grupp diskuterades högskolornas möjlighet att bidra till kompetensförsörjningen och att bryta de könssegregerade valen. Områden som lyftes fram i diskussionerna var:

- Möjligheten att tillämpa alternativt urval – utifrån exempelvis lämplighet. Att använda alternativa urvalsmetoder som intervjuer samt behovet att utveckla och skapa nationellt stöd för alternativa urval.
- Basårutbildning (särskilda medel) - staten betalar ”hybrid” utbildning. Högskoleförberedande med praktik (t ex lärarutbildning). Kan inte ta helårsstudenter (pengar för helårsstudenter).

Jobba med frågan som en del av det livslånga lärandet – fokus på omställning och lärosätenas roll här. Det handlar till exempel om hur lärosätena kan anpassa och utveckla utbildningsutbudet så det möter

kompetensförsörjningsutmaningarna i samhället och för välfärden formella utbildningar, fristående kurser, nätbaserade kurser, uppdragsutbildningar m.m. Ett konkret exempel skulle kunna vara att premiера karriärprogram och förflyttning.

Välfärdsyrkena är en förutsättning för Sverige som kunskapsnation och excellens. Att bidra till ett värdigt liv är värdefullt.

- **Styrning av skattepengar till välfärden** som ett samhällsfundament för att:
 - Främja teknisk utveckling
 - Främja kunskap och kompetens
 - Främja demokratiska processer
 - Främja hållbara internationella samarbeten
- **Ändra högskoleförordningen** för att samordna yrkesexamensmålen med generella examensmålen - båda lika värda och forskningsanknytningsbärande.
- **Ansvar för narrativet om välfärdsyrkena.** Lyft det som är gott – att skapa relationer och ge omsorg är att bidra och upprätthålla ett värdigt samhälle.
- En **god förskola** ger förutsättningar för>
en **god grundskola** som ger förutsättningar för>
en **god gymnasieskola** som ger förutsättningar för>
en **god universitetsutbildning** som ger en god förutsättning för>
en **god forskarutbildning** som ger en god förutsättning för>
att **bli excellent** och banbrytande.

TEMA: BRYGGOR MELLAN GYMNASIET, YRKESHÖGSKOLAN OCH HÖGSKOLOR/UNIVERSITET

Malmö Universitet, Myndigheten för yrkeshögskolan, UHR, UKÄ, Södertörns högskola

Problembilder

- Vi har inte tömt ut alla möjligheter för samverkan på de olika nivåerna. Det känns som det finns vattentäta skott. Kanske behövs de styras politiskt.
- Om man ska lägga resurser någonstans från politiskt håll så borde det börja tidigare. Svårare för kommunerna för att de är självstyrande. Bryggorna mellan gymnasiet och högskola kanske är mindre viktigt än de tänkte innan, men det är viktigt att det finns öppna bryggor mellan de högre nivåerna och växla spår.

- Man kanske är mer öppen för att bryta normer när man är 31 år än när man är 15 år.

Diskussionerna vid bordet handlade generellt en hel del om annat än bryggorna, det hade uppstått många tankar, främst kring **den yngre generationen och deras drivkraft**. Nya insikter har tillkommit, det stora vi kan ta med oss är att **hela kedjan när det gäller bryggor är viktig**. Det gäller både när man tänker på att **locka studenter** och att möjliggöra och **underlätta nya val**. Övergripande var det allmänna diskussioner om vad ungdomar lockas av.

Val görs hela livet – ”normbrytarna kan komma senare”

Tydliggörande av vilket mål som vi faktiskt har. Samverkan behöver leda till bredare förståelse för hela kedjan. Den ”traditionella” vägen från gymnasiet till universitet/högskola eller Yrkeshögskolan är kanske inte den viktigaste att lägga mest fokus på. Att jobba för möjligheter till att byta spår och att ändra attityden till den tänkta ”inlåsningsen” som val kan göra. Normbrytarna kan komma senare, de behöver inte bryta redan som ungdom.

TEMA: STYRNING OCH ÖVERSYN AV DEN KÖNSSEGREGERADE GYMNASIEUTBILDNINGEN

Skolverket, Jämställdhetsmyndigheten, Elevernas riksförbund

Avsaknad av mixade utbildningar

Det har skett en backlash där vi fått en tidig specialisering i flick- och pojkdominerade utbildningar, särskilt de praktiskt inriktade utbildningarna på gymnasiet. Det är en avsaknad av mixade utbildningar där eleverna väljer inriktning senare under utbildningen. Viktigt att fortsätta att lyfta problematiken i olika sammanhang.

Detta behöver vi göra: nationell och lokal nivå

Vi kan lämna förslag om starkare styrning till regeringen.

- **Nationell nivå**
 - Plocka upp och upprepa förslagen i utredningen om studie- och yrkesvägledning.
 - Starkare styrning av studie- och yrkesvägledningen där det måste bli krav på verksamheten.
- **Lokal nivå:**
 - Riktade statsbidrag som ger bestående förändringar.
 - Huvudmännen uppmuntras att organisera och förlägga utbildningar på gymnasiet så att det blir en bredd och blandning på skolorna.
 - Göra så att alla människor är på samma plats. Det tar bort statuskillnader mellan skolor och skapar mötesplatser. Dock behöver man arbeta aktivt och genomtänkt med att skapa mötesplatser.
 - Huvudmannen eller den enskilda skolan ska ordna praoplatserna åt eleverna, så att det blir könsmedvetet och kvalitet.

TEMA: LÄRDOMAR FRÅN STEM TILL VÄLFÄRDSYRKEN

Elevernas riksförbund, Högskolan i Borås, Jämställdhetsmyndigheten, Länsstyrelserna, Skolverket

Vi har försökt att förändra kvinnors studie- och yrkesval och att få fler kvinnor i STEM. Ett av lärosätena ser ett stort intresse från branscherna för detta och har ett aktivt utbyte med arbetsgivare. Vi får inte samma intresse och styrning vad gäller välfärdsyrkena. Det går inte heller att få fler VFU-platser (verksamhetsförlagd utbildning) på grund av arbetsbelastningen hos den mottagande organisationen. Vi behöver arbeta mer med branschen vad gäller välfärdsyrkena.

Detta behöver vi göra: nationell nivå

- Regeringen behöver ta fram en strategi för välfärdsyrkena och betona det kritiska läget vad gäller sektorn, både arbetsmiljö och framtida kompetensförsörjning.
- Regeringen behöver ta med den nya arbetsmiljöstrategins mål.
- Vi behöver visa på fördelarna med offentliga arbetsgivare.
- Vi behöver knyta ihop rekrytering och bemanning av välfärden med arbetet med civil beredskap och krisberedskap.

SAMVERKAN SOM PROCESS 2025

Här följer en beskrivning av vad deltagarna lyft om processen.

Vid träff 1 lyfte myndigheterna risker och utmaningar med samverkan.

Myndigheterna lyfter att ingen klarar detta själv. För att åstadkomma förändring inom könsbundna studie- och yrkesval är vi beroende av politiken och av dialog med kommuner och regioner som arbetsgivare. Arbete pågår *inom* varje myndighet men inte *mellan* dessa, vilket kan medföra en otydlig slutprodukt.

Vid träff 1 lyfte myndigheterna potential och möjligheter med samverkan.

Myndigheterna lyfter behovet av att prata över myndighetsgränser, dela perspektiv och hålla frågorna levande. Det finns tankar om långsiktighet, om vad som går att kroka arm kring och om handlingsutrymmet i respektive organisation. Det förs fram att arbetssätt kan behöva ändras genom att göra annorlunda. Önskemål uttrycks om att överlämningen till uppdragsgivaren ska bli ett resultat som inte kan bortses ifrån.

Vid träff 2 lyfte myndigheterna mandat för förändring i samverkan.

Det finns en fortsatt tydlig vilja hos myndigheterna att samverka, lära av varandra och förstå varandras perspektiv. Ett återkommande tema är behovet av att stärka samordningen mellan myndigheter för att uppnå en mer långsiktig och sammanhängande strategi inom jämställdhetsarbetet kopplat till utbildning och yrkesval. Det framhålls att viss kunskap och statistik redan finns tillgänglig, men att den behöver lyftas fram tydligare. Flera aktörer ser ett behov av att ta en tydligare roll i detta arbete och föreslår gemensamma initiativ, exempelvis i form av riktade skrivningar till politiken eller gemensamma strategier motsvarande den som tagits fram för STEM.

AVSLUTANDE RUNDA: MYNDIGHETERNA DELAR MED SIG

Varje myndighet fick möjlighet att peka ut vad de tar med sig från dagens samtal och vad de vill fokusera på och kan bidra med i nästa steg. Nedan följer en kort sammanfattning per samverkansaktör:

Universitetskanslersämbetet har stort fokus på kunskapsproduktion och det är där myndigheten ser att de kan bidra i stor utsträckning. De har tack vare tematräffen fått med sig en annan blick på vad som kan vara intressant att utveckla och belysa i det material de producerar, det vill säga i kommande rapporter. UKÄ pekar också ut ett generellt behov av att lyfta fram och tydliggöra perspektiven inom JIM-arbetet. Rapporter som är intressanta:

- Årsrapport 18 juni
- Utbildning på grund och avancerad nivå
- Ungdomsenkät

Högskolan i Borås har fått särskilda pengar att jobba vidare med STEM-utbildningar. Nu vill de testa om metoderna som är utvecklade i STEM också kan vara aktuella och fungera på välfärdsutbildningar. De vill också ställa sig bakom en mer kraftfull samhällsförändring och skrivelse till politiken om man menar allvar med problemet och behovet. Välfärden är en förutsättning om Sverige ska kunna vara den kunskapsnation som bland annat lyfts fram i STEM-strategin.

Arbetsmiljöverket konstaterar att kvinnor har farit illa i välfärdsyrket och att det kräver strukturella åtgärder. Därför ligger tematräffens diskussioner rätt i tiden för Arbetsmiljöverket att utveckla sina strategier och skrivelser. Myndigheten har också i uppdrag att utforma vägledande material för elever, studenter och lärosäten där perspektiven behöver vävas in.

Malmö universitet jobbar mycket med rekrytering och antagning. I rekryteringssammanhang försöker lärosätet bli bättre på att föra in studentperspektiv i aktuella processer. Bland annat genomförs en mindre pilot, inspirerad av ett universitet i Oslo, för att få in fler män mot forskolläraryrket. Den syftar till att undersöka vad som gjort att män som går utbildningen valt att söka den. Tanken är att undersökningen ska genomföras på fler utbildningar, bland annat lärarutbildning och STEM-utbildningar. Malmö universitet efterfrågar också mer nationellt stöd kring meriteringsprocesser. Det kräver systematiska arbetssätt och då måste det finnas någon slags nationell samordning.

Södertörns högskola ringar in att rekrytering är den stora frågan för lärosätet. Att de tillsammans med andra lärosäten historiskt lagt stort fokus på kommunikationen med potentiella studenter, även fast det inte är här den strukturella förändringen görs. Det blir också tydligt att lärosätena hamnar sent i kedjan med att försöka bryta de könsbundna studievalen och att samverkan därför är nödvändigt i arbetet. Det behöver börja långt tidigare. Samtidigt konstaterar lärosätet att de har en viktig roll att fylla och behöver bidra med sin del i det långsiktiga arbetet, då de utbildar framtidens professionella inom välfärden. Men det förutsätter samverkan, att tillsammans med berörda aktörer visa på vägen från gymnasiet till högskolan men också på bryggarna för människor som vill omskola sig senare i livet. Just

nu bedrivs ett projekt kring breddad rekrytering som är ett avstamp för fortsatt arbete.

Myndigheten för yrkeshögskolan ser att dess roll och bidrag är det kvalitetsgranskningsansvar de har över yrkeshögskoleutbildningar. De tittar bland annat på hur jämställdhet och breddad rekrytering är integrerat i utbildningarna. Den utbildning som berörs utifrån välfärd är specialistundersköterska. Förutsättningarna och villkoren för dem är inte bra, de får inte högre status, men där vill MYH påverka. Myndigheten framhåller att vi borde lyssna på dem som skall välja i framtiden. Vi har flera exempel på att vi får karriärväxlare över till STEM men inte motsvarande till välfärden.

Skolverket ser sin roll i sammanhanget utifrån att de har i uppdrag att jobba med yrkes- och karriärrådgivning. "Hur kan vi där påverka och vad är problemet?" är en retorisk fråga att ställa sig. Det behövs en annorlunda styrning om skolorna skall klara av att göra annorlunda. Vad skulle hända om Skolverket fick uppdrag och resurser för att i tidiga åldrar jobba med exempelvis normkritik och insatser i syfte att barn och unga gör andra val. Skolverket: Kan vi gå fram fler myndigheter och föreslå detta? Tydliggöra behov och vad som krävs för uppdragsgivaren. Det har fungerat tidigare.

Länsstyrelsen lyfter att om det ska bli någon förändring så måste arbetsmiljön bli bättre. Det är basen. Inför det stora behovet behövs en gemensam kraftsamling, tydliga uppdrag och pengar. Länsstyrelsens roll är att vara en samverkande kraft i arbetet och önskar bli nyttjade i detta. De kan också påverka och efterfråga i sin egen myndighet och gemensamt önska en sådan kraftsamling.

Universitets- och högskolerådet pekar ut sin roll som "central myndighet" i arbetet, det vill säga att de inte kompetensförsörjer direkt till välfärden. Därmed behöver de ta en annan roll och ingång. Vilken är det? Medel och uppdrag för långsiktigt arbete i samverkan behövs och här ser UHR att de kan spela en roll. Kan de, tillsammans med exempelvis Jämställdhetsmyndigheten och UKÄ, samverka just som centrala aktörer? Skulle temat för samverkan då exempelvis kunna handla om validering? UHR har jobbat med det i projektform och det finns ett fortsatt behov av att utveckla stöd och metodik, exempelvis att ta fram material som ger inblick och stöd i olika yrken. På UHR görs omtag kring validering och tekniska lösningar, så att inte systemen stoppar/hindrar normbrytande val. En annan idé för välfärdsutbildningar: Basårsutbildning med obligatorisk praktik?

Jämställdhetsmyndigheten är förvaltningsmyndighet för frågor som rör jämställdhetspolitiken med uppdrag att bidra till en strategisk, sammanhållen och hållbar styrning och ett effektivt genomförande av jämställdhetspolitiken. Eftersom flera myndigheter lyfter behovet av att mer kraftfullt göra gemensam sak och gå fram tillsammans med förslag till politiken, kan Jämställdhetsmyndighetens roll vara att samordna och utveckla förslagen. Exempelvis genom att föreslå en motsvarande strategi för välfärden som för STEM-området. Ytterligare en idé är att myndigheten skulle kunna koordinera en skrivelse mellan berörda myndigheters generaldirektörer och rektorer med syfte att synliggöra förslagen på behov av utvecklad styrning.